

privy copy

Український літопис

№ 1/1948

Ваша Світлость,
Ясновелетненій Пан
Гетьманську, наше наше!

В це Південність
Вашого Наїздря Еспланади
Привіт та найкращі побажан-
ня - щастя, здоров'я радості
і скрізь - радість найкрасивіші
прикінчати від симпатій
і Редакції

"Українського
Літопису".

Грудня, 30 днія, р. Г. 1947.
на Зуїнні.

З Новим Роком!

Всіх наших Бр.п.п. Скічаків, а в перших зергах
їх Світлоселі, які навчалися в Пані Тимошенко-
їх Олександру Петровичу, які навчалися від імені
Пана Тимошенка Данила Гавровича, Всіх мож-
них Пані Тимошенків - Марію, Єлизавету та
Олену Гавровен, в Бога Тимошенкі та Україні
п.п. Побратимів, Схенів Світу Тимошенків.
Державників і всє громадянство Українське
обапор "Зарізної застолії" - в Рідному Краю
та на Землі Землі сущес - в день Нового
Року вітаємо та пожелані побажання кож-
ному спадаємо!

Джин, Боже, надихай свято Різдва
Христового радістю зутрішніх та у добробуту
здороблю відсвяткувати!

Це не джин, Боже, лобки рік наступні
на візволені від ворога - нападників
Саміківщілі можному в різних хатів та в
різних сільських заселеннях - святкувати!

Христос рождається!

Редакція "Українського літопису"
Сімферополь, р.б. 1948. на Землі:

Карді жеңіл Мұніварсауд

Весь 1917 рік в Україні пройшов під знаком невіддільності України від Радянської Держави та під знаком поборювання українських самостійників, яким тодішні провідні українські політичні партії просто не давали говорити.

Тому проголошення самостійності УНР ІІ-м Універсалом Української Центральної Ради було не наслідком попередніх власних свідомих зусиль, не булосясяся наперед свідомо поставленої власної цілі, а прийшло, як вимушена та силом зовнішніх політичних обставин накинена політична комбінація.

Як ставилися до політичної самостійності УНР тодішні провідні українські політичні партії, найкраще поняття дає тодішня українська преса.

Так, орган українських соц-революціонерів, "Народна Воля"/ч. I 86, з 2 січня 1918 р./ в статті "Фактична самостійність" писала: "Україна проти своїх баханнів і надій опинилась в стані самостійної, вонючої з московсько-петроградським правителством, держави. ...життя примусило Республіку стати самостійною"...

В наступному числі/ч. I 87, з 3 січня/"Н.В." з приводу випуску українських грошей писе: "...як і в других справах, так і в громевій Україна була примушена петроградським правителством стати на самостійний шлях". В ч. I, з 16 січня 1918 р. "Н.В." в статті "Самостійність"-доводить необхідність проголошення самостійності головно небезпекою, що, в разі якоїсь реакції в Росії, Україна також опиниться під тягарем твої реакції, і тому - "не оголосити при такому положенні самостійності України означало б поставити останню перед можливістю насильного автозаку з завтрашньою деспотичною монархією". Нарешті, в день проголошення самостійності "Н.В." писала: "само по собі проголошення самостійності не з'являлося останньою метою відродження України. Навпаки: голе гасло самостійності не мало в собі нічого приваблючого для справжніх соціалістів, котрі вбачають свої ідеали в найбільшому піднятті добробуту окремої людини та встановленні на всьому світі братерства, рівності й свободи. І коли під цей час наші соціалістичні партії знайшли потрібним поставити це гасло на чергу дня, то вони зробили так лише через те, що проголошення самостійності вимагали обставин". Орган есерів виправдується: "...піднявши гасло самостійності, українська демократія пі на крок не відступила від ідеї всесвітнього братерства, від думки про вільну спілку всіх країн світу"../"Н.В., ч. 9/.

Українські соціальні-демократи теж не були самостійниками. Так, один з найвидатніших соц-демократів, М. Порж, в тому часі військовий міністр, на засіданні "Малої Ради" в справі заходів щодо оборони Києва доводив: "...проголошувати самостійність ще не час, а що треба вперед провести в державі організаційну роботу" /"Н.В. ч. 5/.

В тому ж часі орган партії соц-демократів, "Робітнича Газета"

/з 19 січня 1918 р.ч.222/, писала: "Серед української демократії запановує думка про конечність проголошення Української Народ - нації Республіки самостійною, як вихід з утвореного тепер незалежними обставинами становища і як єдиний шлях до справжньої федерації. Самостійність цілковита/без усіх її "яків державного характеру з іншими країнами/ вимикає для української демократії з того, що в ці тікні для нас дія вона зрозуміла як ніколи все необхідність для працюючих мас жити в формах національно-самостійної держави взагалі /не виключаючи федерації з іншими державами/, бо жити в ній може розвинутися на все широчінь класова боротьба, лише в ній може бути найкраще забезпечення усінність цієї боротьби. Оскільки ж надія на те, що в процесі загально-російської революції, в братерській згоді всіх працюючих, буде вироблено право нації на самоозначення, втрачені, принаймні для блакочого часу, останній українська демократія змушується ступити на інший шлях, шлях цілковитої самостійності, раз ми признаємо, що вільні форми національного розвитку - це для неї питання життя чи смерті. Через самостійність до федерації".

Українські соціалісти-федералісти на своїх зборах в половині січня /"Н.В."ч.3, 1918 р./ ухвалили: "Хоч партія соц-федералістів і далі стіть на засаді федерацізму, але це засаду вона вважає уже дальнім етапом, а при теперішніх обставинах признає поурібним утворення незалежної української держави. Через самостійність до федерації, - є тепер гаслом партії!"..

З наведених голосів української партійної преси бачимо, що проголошення в ІУ-му Універсалі УПРади самостійності УНР для тогочасних українських провідних політичних партій було народженням дитини, якої не бахали батьки, які пробували ту дитину забити ще в утробі матері Забити - не забили, але породили каліку!..

Чому воно так було, пояснення дає В.Липинський /"Лют"3: "Самостійність" української інтелігенції, ст.ст.5-7/:

"Ані нашої сучасної внутрішньої боротьби, ані теперішнього катасрофічного антракту в нашій боротьбі за визволення не можна абсолютно зрозуміти, коли не усвідомити собі того основного - на мою думку - факту: боротьба за створення Української Держави - то-б-то за ьдобуття нової волі для української нації - була ведена людьми, які в державну незалежність України не тільки перед тим ніколи не вірили, але навіть до самої ідеї державної незалежності ставилися з ногородю й вороже. Під гаслом осміливання самостійництва, як "буржуазного балакунства" пройшов увесь період ідейної підготовки до національної революції в кінці XIX і початку ХХ століття. Під гаслом як-найгострімого поборування самостійників, як контр-революціонерів і ворогів народу, пройшов увесь перший, найбільше горячий, найбільше творчий період діяльності Центральної Ради.

"Тільки "по довгий і великих ваганих" - пісне голова Центральної Ради, професор Грушевський - "головні українські партії, соціал-революціонери й соціал-демократи, різними проголосить незалежність України" - та й то так, "щоб відпали всікі підозріння чи надія на те, що самостійність України буде формою української реакції, чи української національної виключності". /Американське "Нове Життя" ч.3, 1919 р./. В перекладі на звичайну мову ця послідовна фраза значить, що соціалістичні українські партії першим в певний момент ідею самостійності зменювали виключно для себе, виклинувши просто, як "реакціонерів та гетьманців", всіх давніх самостійників за межі української нації, котра від дня проголошення ІУ Універсалу має стати вільною й незалежною нацією - промінням автономію на самостійність - соціал-революціонерів.

В кожнім політичному факті треба розрізняти два моменти: ідеологічну надбудову, що єсть продуктом теоретичного думання і скла-

достоєм під впливом різних науковців в даху епохи теорій, і матеріальнє підходи - спосіб життя й праці даної групи - як той політичний факт і ту ідеологію предрікає Українська демократична інтелігенція, що творила голеві кадри так званого свідомого українства в часах передвоєнних і належала до всіх тих звань вільних російських професій, себе в ролі будівничих української держави абсолютно уявити не могла і тому ідея своєї держави, збудованої заснована іншими українськими класами, була ій як не ворона, то в найкращим разі абсолютно чужа. Натомість хотіла вона використати виключно для себе одноку роль, до якої вона по природі свої почувала себе здатно - роль посередників між російською державою і українськими народними масами, яких перші прояви національної свідомості вона намагалась у тій цілі всіма силами опанувати. Політичний спртунісм "Тула" і його віра в російську "опозицію": повільне усування на бік старих "культурницьких", по духу самостійницьких, "цирих" елементів - елементами реальності і політики, "поміркованими"; всі ці безконечні трансформації українських соціалістів в залежності від того, як ставились до "українського питання" всієї російські соціалістичні центральні комітети, все це прояви одного і того самого вище зазначеного факту.

"Коли провідники нації боряться за повне визволення й за державну незалежність цілої нації - кожний член нації і для них дорогий і своїй, ховнір однієї таї самої армії, без якої здобуття незалежності неможливе. Але коли ці провідники боруться за право посередництва між чухою державою і своїм "народом", кожний член нації, що до іхніх "партий" кількох чи то варистій не належить, це чужий, це ворог і, можливо, небезпечний конкурент. Монополізація виключно для себе української національної ідеї була конечним результатом способу життя й діяльності тих, хто на експлякації цієї ідеї в цілях посередництва будував усе своє політичне й матеріальне існування.

"Членом" української нації" міг бути тільки той, хто поступову й демократичну програму української інтелігенції визнавав і мандат на представництво народних інтересів в ії руки складав. "Ліві і кадети і праві і болшевики" - ось були ті рамки, в яких могла існувати "українська нація". Все, що було поза ними - це були не Українці, це були в найкращим разі тільки "культурники", "українофіли", або смішні орігінальні самостійники, а то просто "Малороси", "Полаки", і взагалі всі разом-люді з національного боку непевні. При тій реальні сили отієї "нації" серед 40,000,000 "непевних" виражалися круглою максимальною цифрою: 6000 передплатників українських журналів та газет.

"Розвал російської імперії був катастрофічною несподіванкою для української інтелігенції. Довго не вірчи своїм очам, вона всіми силами намагається виконувати халі свою роль посередництва, чищючиши при тім руками й ногами за послідні фікції старої російської держави. Допіру російський большевикам, знищивши всіх "поступових і демократичних" росіян, знищив разом з ними всі надії української демократії на здобуття "автономії" - а будучи на місці старої спорожнілої держави російську державу нову, натхнену нашими репрезентантів нації думкою: а чи не попробувати, можливо, і нам збудувати собі власну державу.

Іхні попередні "довгі й великі вагання" зникли мало не за 24 годин. Приміжні органи урядової партії соціалреволюціонерів "Народна Воля" в початку тихні писали, що самостійність це контр-революційне гасло панів, а в кінці того самого тижня з'явився четвертий універсал і стаття, що самостійність це гасло соціалреволюції-

спорів, і що найбільшими бого звергами єуть ті самі люди якимо-
нібудь націонали...»

«Тому житься дворого тих вагань не можна в українських музейах. І не тому проголосили інтелігентські українські соціалістичні партії самостійність, що вони раптом відчухли панування боярства та
мати своє власну державу, а просто тому, що ніза, Росія боярська
не захотіла з ними, як репрезентантами української нації, говорити. Не стало раптом того, перед ним почали бути пасоредники. Російські
боярські, а не національні ідеї українські, приводили їхніх провід-
ників нації ступить на шлях півного національного знищення, шлях
самостійності і державного будівництва?...»

Архітектура

Із спогадів

ористаючи з тижневої відпустки, поїхав додому. Я не знаєв
свого тихого містечка. На вулицях якийсь рух.

Снують вершники в чорних смушкових шапках з шликами.

А дома повний двір верхових коней, а в хаті великий гамір. Щось
подібне до - "Чорної ради" - Куліша. Мій молодший брат проводить
кінною сотнею Вільного Козацтва. Це - Вільне Козацтво - ство-
рилося стихійно, але розбудоване було імпозантне. Кожне місто на
Україні мало або пішу або кінну сотню Вільного Козацтва. Головна
Рада Вільного Козацтва на з'їзді в жовтні 1917 р. проголосила
заочно за свого Головного Отамана генерала, а пізнішого Гетьмана,
Павла Скоропадського.

Тут, в нашій хаті, здавалося, зібралися представники всієї на-
шої містечкової молоді. Але ж і мої брати і іх приятели були пе-
реконаними соціялістами. Що ж це сталося, думаю собі. Брат Іван
зрозумів мое здивування і, сміючись, сказав мені:

"Ну, гетьманець, давай поцілусося! Державу будемо! Я не був
тоді гетьманцем, мав лише консервативне наставлення і признаюсь,
не любив соціялістів. Мені віддавалося тоді, що соціалісти самі не
знають, чого хочуть, а тільки вносять сумбур в голови українсько-
го громадянства.

То, значить, тепер дискутувати не будемо, - питав його.

- Ні, вже не будемо, загуло в хаті...

—ooooOooo—

Сьогодні в нашему 4-му Сердюцькому полку велика урочистість.
Заступник К-ра полку іде в астраханську армію /добровольців-мос-
калів/ приймати полк. Масно багато гостей з рос. Добровольчої
Армії. Скінчилися промови. Ми вже сидимо в другій захі. Подано
каву, вина, солодощі.

За нашим столом сидять лише старшини, що говорять українсь-
кою мовою, всього 12 осіб в полку. Праворуч від нас, теж укра-
їнці, з бувших гвардійських частин. Всі вони походять з Украї-
ни і належать до старих українських родин, дуже добре старшини
і колеги, але говорять тільки по-московськи, бо української мо-
ви ще вивчили. Ліворуч-гости, московські-добровольці.

К-р полку намагається витворити товариську атмосферу, але
це йде трохи піняво... Добровольці дивляться на нас "зілом". За
нашим столом точаться трохи сумні розмови. Наші сердюки, - це
літи - батьків-хліборобів, що прислали своїх синів у полк /І/З -
допризовного віку/ для служби Україні і Гетьманові.

Походять вони з різних ворот заможності. І такі, що мають 50 десятин землі, а й такі, що мають шість десятин. І от, в сотнях іде дискусія. Маловемельні кажуть, що вони попали в полк випадково і несправедливо... Хочуть до-дому. В деяких сотнях все почалася дезерція. Зного боку додаю ще один клопіт: половина моих чернігівців говорить лише по-московськи ...

Василь М., що нами всіма верховодить, пропонує наступне: через командира куреня будемо прокати к-ра полку, щоб дозволив нам пляново провести курс українознавства. Мусимо пояснити сердюкам: "хто ми такі, чиїх батьків діти. Дійдемо до їх серця, і все буде гаразд. Батьки наших сердюків, що приїздили до полку відвідати своїх дітей, мали спеціальне приміщення і мали право брати з касарень на ніч до себе своїх синів.

На вишкільному полковому майдані мали спеціальну естраду, щоб звідсі придувалися, як ми з сердюками переводимо навчання.

Але ці візити батьків - мало в чім допомагали.

Батьки вважали, що ми старшини занадто "делікатничаемо" з хлопцями, а треба "без церемонії" взяти іх в руки.

Ми з цим не згоджувалися, бо мали добрий досвід. Хлопці були хором душою, серцем. Були несвідомі нашої минувшини, не розуміли сучасності, цілай і завдань Батьківщини. На нашу інтервенцію в тій справі К-р Полку відповів, що про це замельдує ген. Клименкові /К-р Серд. Ливіз./ - і сподівається, що в короткому часі справу цю буде полагоджено. Дозволить же нам в кожній сотні окрема переводити ту роботу - він не може, бо це буде не систематично і не дасть добрих наслідків.

Минув тиждень, і змін на краще не сталося. Ми не Софіційно, кожний на свою думку, стали перевідти усвідомлючу роботу в сотнях, завели чергу на відпустки, але помітних змін на ліпше в полку не помічали і не мали морального задоволення з праці.

Зрозуміла річ, що ми знаходилися в Києві, в центрі політичних змагань не тільки внутрішніх, але й зовнішніх. Перед нами був, може бути, не повний, але ясний образ діяльності.

Українська Центральна Рада підписала німцям векселі, а платити по цих тверденських векселях, мав Гетьман.

Державний апарат тільки став налагоджуватись, як поведено було з боку Національного Союзу шалені агітацію, ніби протимосковського консервативного напряму Гетьманського Правительства у внутрішній політиці. Це в той час, коли три чверті українських родин в Києві говорили по-московськи, а серед українців на високі державні посади, хоч і претендувало багато людей, мало було таких, що сякий-тайський досвід у державних справах мали!

Проводячи організацію 9-ти корпусів на Україні, п. Гетьман зустрів другий спротив з боку німців, які не хотіли допустити до створення сильної Української Армії, бо добре знали, що в руках знаменитого знавця тих справ, яким був пан Гетьман - це було питання дуже і дуже короткого часу.

Закінчивши успішні переговори з поляками в справі Холмщини, п. Гетьман був одразу зашахований з боку московських добровольців і донських козаків, щодо тісної співпраці і створення противольшевицької заслони. Не дивлячись на дразливість цього питання, воно було в тому часі конечністю і з погляду інтересів молодої Української Держави.

Ведучи переговори з совітською делегацією про граничну лінію з Росією, треба було сподіватися інших розмов з большемиками своїх же громадян, бо що там казати? На Україні в той час ще гостро пульсували непогановані хвили рос. революції, а наші політичні партії, що вийшли з матірного пnia російських партій, ще духовно від них не відірвалися і плили в хаосі ліберальних всесюдських ідеалів, підстриженіх на російську моду.

Остатньою краплею, що перелила келих наших терпінь, був епізод з перегляду нашого полку п. Гетьманом в супроводі воєнного міністра, ген. Рогози і представника штабу ген. Айхгорна, німецького полковника.

—oooOooo—

Того дня я був дежурним старшиною по полку. Здав рапорт п. Гетьманові, і згідно пляну, п. Гетьман попрямував одразу до господарчої частини полку. При конов "язах" стояли виголоджені миртаві піклічені коні. Справляли вони дуже прикре враження. П. Гетьман, що ввесь час був в добром уморі, нахмурився і здивовано глянув на генерала Рогозу.

—Що це таке, пане міністре?

—Ясновельможний Пане Гетьмане! В штабі генерала Ейгорна я одержав пояснення, що транспорт коней, який ми очікували в Києві, випадково було скеровано на Крим...

Пан Гетьман повернувся до німецького полковника. Нім. Полковник, справжнім калужським акцентом, розтягуючи слова, став говорити:

—До зв "язкового нім. старшини на ст. Фастів. з" явився був укр. старшина і в ім. п. Воєнного Міністра зазначив, що цей транспорт коней тимчасово не є потрібний, тому його і було скеровано на Крим.

Пан Гетьман хвилину подумав і сказав до п. Ген. Рогози:

—Пане міністре, ще сьогодні в цій справі хочу від вас мати докладні відомості.

І вже потім, коли П. Гетьман обійшов касарні, привітав сердюків і прощався з ними і зі всіх боків неслося волзьке привітання: "Слава Україні, Гетьманові Слава", ми помітили у Пана Гетьмана сумну посмішку...

—oooOooo—

"Далі так бути не може" твердно сказав Вім-ко на нашій нараді, коли ми всі зійшлися на нашому касарневому помешканні.

Нема сумніву, що Національний Союз іде "у вапце" проти Гетьмана і ця акція шкодить намій українській справі у всіх напрямках.

Спробуємо на власну руку звернутися до Національного Союзу, щоб зв "язати" його з хліборобами і затримати розкладовий рух в нашій державі. Порушимо також і наше питання в справі усвідомлення сердюків. Невже ж ім не болить, що єдина рег. частина, яку ми зараз маємо, і та хитається? Може декому тепер це смішно виглядає, але в той час, даруйте, ми вірили і були переконані, що Національний Союз нас зрозуміє.

Пішли на Бібліковський бульвар до столовки, де завжди можна було спіткати чільних представників української еліти. В кімнаті, накритій до обіду, прибув один з представників з Національного Союзу. Хто це був, — не знаю. Досить того, що він сам сказав нам, що він є таким.

В цю кімнату, він сказав, ніхто не прийде, а на всякий випадок поставимо горілку, щоб це все випадало на якесь товарицьке прийняття. Так і зробили, але як появилася горілка, так відразу той пан за-пропонував нам випити. Випили. Вислухав той пан нашу справу і сердечно роєсміявся.

—Наїvnі, ви люди! Про яке порозуміння прийшли ви тут турбуватися, коли ваш Гетьман підписав вже акт про оголошення Федерації України з Росією, і завтра, це має бути прилюдно оголошено?

—Як так, скочив лейтенант С. /старшина морської служби, походить з старої української родини із патріотичного обов'язку вступив до нашого полку/. Гетьман Всієї України цього акту не міг підписати!

—Лозвольте пане, сказав сот. В. М.-ко, з якою це Росією має бути Федерація Україні? Хіба не з большевиками?

-Розуміється, не з большевиками, сказав той пан, але з майбутньою Росією!

-З майбутньою Росією! став розважати сот. В.М., але той пан різко перебив міркування В.М-ка.

-Панове старшини! Я бачу, що ви є патріотами. Прому просто мені сказати, хто з вас поведе полк проти Гетьмана? Січові стрільці Коновалця стоять на чолі повстання! Завтра о першій годині вночі визначено збірний пункт в Боярці. Рішайте швидко!

-Я поведу полк, сказав один зі старшин, наймолодший з нас і обіцяв підняти свою сотню.

- Я теж дам свою, сказав сотник З-к.

- А ви, як пан? звертається той пан до мене.

- Особисто я піду, але сотню за собою не поведу, відповів я.

- Чому?

- Тому, що коли моя сотня піде скидати Гетьмана, то завтра скине Вас...

Сотник В.М-ко мовчав. Відно, що він розважав: з якою Росією має бути та федерація.

Наймолодший з нас, вже конкретно розважав з тим паном плян повстання:

- Панове! Ше сьогодні вечером я Вам передам наказ про повстання.

Пішли додому... до касарень...

—ooooooo—

Це перший раз в житті переживав я спустомення в думі і розпач. Довго йшли мовччи. Ходім, каку до В.М-ка - до нашого старого к-ра куреня. Скажемо йому всю правду. Він нам щось порадить, бо цей наймолодший з нас, наробить дурниць? Пішли. К-р куріння, дуже добра, розумна людина і старий українець, полковник. Вислухав нас і довго мовчав. Я це все знаю, а може навіть трохи більше, ніж ви припускаєте. Кінчиться все це катастрофою, ми стратимо дереву. От що я вам пропоную. Я є нежонатий, а моя мама має хутір на Полтавщині. Я вже проробив відповідні кроки і завтра іду додому. Покиньте всі ті справи і поїдемо до мене. Там трохи прийдемо до себе і щось надумасмо. Ну що, поїдемо?

- Не можемо, бо ми дали слово?

- Тоді завтра зранку ідіть на помешкання полковника Аркаса /к-р Кінного Сердюцького Дивізіона/ попросіть його, щоб повстання нашого полку він прийняв би на себе!

- А хіба він теж бере участь в повстанні?

- Так!

Довго сиділи ми цієї ночі, розважаючи, як краще зробити організацію повстання в нашему полку...

—ooooooo—

В помешканні полковника Аркаса повно людей. Всі горячують, всі піднесени. З "ясовуємо нам плян полковникові Аркасові і просимо його видати до наказу про повстання таку нашу поправку: сьогодні вартус пе пахку ми старшина. Вечером до наших касарень має приїхати авт з січовими стрільцями. Вартовий старшина впустить іх до касарель, і тоді разом заарештуємо всіх старшин в полку /всі старшини живуть в касарнях/. Хто піде на повстання - піде направо, хто не піде - буде заарештований. Доводити /якщо к-р полку не погодиться/ буде найстарший з нас.

Полковник Аркас згоджується на це. Каже нам іти до національного Собру і там зробити поправку в наказі, який передає нам на руки. Пішли.

Королівське весілля — народові радість

20

листопада в історичному Вестмінстерському Абатстві відбулося урочисте вінчання Англійської Престолонаслідниці, Принцеси Елизавети, з поручником Ф.Мавітбеттеном.

Хоч весілля це мало носити приватний характер і заплановано було дуже скромно, воно відрухово обернулося на грандіозну маніфестацію єдності й зв'язку всіх частин світової Британської Імперії, викликало вияв симпатій цілого світу до англійського королівського дому, а в цілому — обернулося на тріумф монархічної ідеї в світовому масштабі.

У весіллі взяли участь 7 королев, 5 королів і сила представників од різних держав, разом до яких 3000 осіб.

О год. II-ій весільний поїзд вирушив з Букінгемської палати до Вестмінстерської катедри.

В пишно оздоблених каретах та самоходах іхали: Королева-Мати, Королева-вдова Мері, Бабка "молодої", голландська Регентка Іліана зо своїм мужем, Принцом Бернгардом, Королева Грецька, норвезький Король Гаакон, румунський Король Михайло, Король данський та інші.

Принцеса Елизавета іхала зо своїм батьком, Королем Джорджем.

"Молодий", Ф.Мавітбеттен, приїхав окремо й став поруч із "молодою" вже на східцях вівтаря. Напередодні вінчання Король Джордж надав майбутньому зятеві титули: Герцога Единбурзького, Графа Маріона та Барона Грінвіч.

На Принцесі Елизаветі було роскішне весільне вбрання: саєтова сукня, оздоблена багатим взорчастим шитвом з перлів та самоцвітів, з довгим на чотири й пів-метра треном. Того ж кольору була й весільна "фата" під діядемою з перлів та діамантів.

"Молодих" звінчув Архієпископ Кентерберійський

Коли молода пара по вінчанню повертала з катедри, лондонське населення захоплено вітало улюблену Принцесу-Престолонаслідницю й вибранця ії серця.

Тисячі людей вже напередодні цього свята молодої пари, що стало святом цілої світової імперії, зайняли місця на пляжі весільного пеїзду й почували на вулицях, загорнувшись в теплі пледи та запаслися з дому харчами.

Після весільного обіду "молоді" виїхали до Гемпширу, де мають провести свій "медовий місяць".

Читаючи опис цього королівського весілля, що обернулося на свято національної єдності англійців і солідарності численних народів Британської Імперії, мимоволі приходять на думку ті наші, ніби, демократи, що то люблять посылатися на англійські приклади-зразки й запевняти, що вони — "точнісінько такі само демократи", як англійці і одночасно не зупиняються ні перед чим, щоб тільки з "огидти ідею новітнього українського монархізму та примикити ії Носіїв-Персоні-Фікаторів з Гетьманського Роду Скоропадських! А чайже тисячолітня історія України свідчить надто переконливо на користь української монархії!

ДО СВ. СИНОДУ УАГІЦ

Парафіяльна Рада Церкви Св. Покрови в Зальцбурзі /Австрія/ одержала меморандум невідомої /Наради Укр. Православного громадянства/. Нарада датована 13.5.47. Як зазначають автори наради, меморандум доводиться до відома широкого громадянства і оригінал його підписано 276 особами.

Прочитавши меморандум, Парафіяльна Рада Свято-Покровської Церкви міста Зальцбурга, вважає потрібним висловити свій погляд на зачеплені меморандумом питання.

Перше, чим звертає на себе увагу меморандум, це його анонімність. Що за нарада, де вона відбулася, які люди її переводили,- невідомо.

Коли ж меморандум доводиться до широкого загалу, то широкий загал повинен знати, з ким має до діла, і де оте все діється. Воно можна допустити, що і на меморандум впливають "зовнішні сили", про які в ньому згадується, коли ініціатори такої важливої справи криються за невідомі 276 підписів. Як збираються підписи по таборах, нам добре відомо з нашого щедреного життя. Логічним вислідом всіх анонімів є широкі підпільні іх розголослення, що масмо і в цьому випадку, як про це говориться в меморандумі. Розповсюдження меморандума без погодження Священного Синоду, є з нашого боку підпільщиною. На нашу думку, такий спосіб діяння не є добрий.

Друге, що кидається у вічі, це невідповідний спосіб звернення до Св. Синоду, ультимативна форма розмови. Така поважна справа, яку хотять перевести автори меморандума, коли робиться поважними людьми, виходячи з доброї волі, а не зі злі, повинна бути узгіднена з Св. Синодом, а не накидатися Св. Синоду силово, методом загрожування, тобто ультимативно. Такий метод діяння, нічого доброго не обіцяє, про що свідчить вже започаткування самої справи,- анонімність, підпільництво і погрози.

Ми знаємо, що у нашому церковному житті, є чимало різних недоліків і ненормальностей, як от відсутність зв'язку з Св. Синодом, наша відгородженість не тільки від Св. Синоду, а між парафіями-кордонами, зонами; не властований наше власне життя на еміграції; що відбивається і на нашому церковному житті; обмаль священиків, а деякі священики не на висоті свого призначення, бо вони, як і ми, є збегці з усіх усіх, та юні недоліки. Але в таких умовах, в яких ми перебуваємо на чужині, дуже важко побороти всі наші труднощі відразу. Наше ненормальне життя, а також і тих держав, де ми живемо, після вітськової хуртовини, наше невідоме завтрашнє відбивається зараз і відбивається ще деякий час на нас самих, а тим самим і на нашему церковному житті.

Виходячи з цього, треба бути свідомим того, що недоліки церковного життя матимуть місце певний час ще надалі, і що нашій Церкві постійно доведеться виправляти іх. Лише у своїй державі, при розумній і твердій владі і відповідному нашим історичним традиціям державному ладові зможемо привести своє життя до порядку.

УАПЦ НА ІІ ІСТОРИЧНИХ ЗАСАДАХ, ВІМЯ ЗВІРЕЖЕННЯ II, ЯК РЕЛІГІЙНО-НАЦІОНАЛЬНОГО МАССТАТУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ".

Гачимо одно, що автори меморандума хотять "перебудувати устрій і керівництво УАПЦ". Але як перебудувати: чи на засадах західного розуміння демократії, чи на засадах союзького розуміння демократії, чи на історичних засадах приєднання до Москви 1685 року, чи до Риму 1596 р. - про це нічого не сказано.

Якими шляхами підуть автори меморандума, коли іхні пропозиції не буде взято під увагу про це не сказано, але догадуватися можна. "Шляхи і можливості ці такі; колотнечка, скликання з"іздів, розколювання духівництва і народу на "серафімовців", або якихось інших або просто за територіальним принципом: "одеситів", "харківців", словом - руйнування.

Закінчення цікаве тим, що воно перекриває собою всю решту меморандума. Його ультимативна форма говорить більше, ніж весь меморандум; коли люди починають говорити мовою ультиматума, то до чого тут історичні традиції, соборноправність, масстат нації?

Аналізуючи меморандум, бачимо, що автори його хотять "перебудувати устрій і керівництво УАПЦ". Для цього є два шляхи: соборноправний і народоправний. Автори меморандума, як видно, вибрали шлях народоправний, і в цьому є засаднича іхня помилка, навіть, при умові, що вони мають добру волю. Ставши на шлях народоправства, треба тоді обґрунтівувати свої вчинки демократичною ідеологією і користуватися демократичними методами діяння. Демократична ідеологія стоїть на засаді, що народ - суверен, а тому повнота влади спочиває у руках народу. Народ, як джерело влади, наділяє своїх вибраних представників владою в такій мірі, як хоче. Звідси й виходить, що виборність повинна іти знизу догори і просякати всі галузі народного життя, включаючи і церковно-релігійне.

Виходячи з демократичної ідеології стає зрозумілим, чому автори меморандума чіпляються за парафіяльні ради, бо ім треба свою ідеологію прищепити до якогось початку, а таким початком є релігійна громада села чи табору. Поскільки релігійна громада утворила парафіяльну раду, то вони до парафіяльної ради чіпляють своє народоправство, називавчи його "первоначатком соборності Церкви", не знаючи, що утворювати парафіяльну раду, як церковну "первоначаткову" інституцію, не є обов'язковим. Парафія може існувати і управлятися без парафіяльної ради.

У противагу демократичним методам організації і життя, церковне життя утворюється іншими методами, що виходять з релігійного світогляду, а не світогляду народоправства. Церква побудована на тій засаді, що Владикою Неба і Землі є Бог. Він один має всю повноту влади. "Нема влади, як не від Бога." Спаситель наділив Апостолів владою, сказавши ім: "кому відпустите гріхи на землі, тому будуть відпущені на небі". Що зв"яжує на землі буде зв"якане і на небі". Апостоли свою владу передали священикам, а звідси логічно і природньо виходить помазання на царство царя, короля, князя тощо. А цар вже від себе наділяє владою своїх підлеглих. Тут влада іде згори, а не знизу.

Христос сказав: "Ле два або три зібралися в ім'я моє, там і я серед них". Хто ж тоді беред цих трьох, що зібралися в ім'я Господнє, де є і Христос між ними, матиме повноту влади? А на Церковному Соборі, де беруть участь епископи, священики і миряни, хто повноту влади має? Тому то під соборноправністю Церкви не можна розуміти народоправність демократії. Що миряни приймають участь на Церковних Соборах, цілком правильно, але це не значить, що ці Собори народоправні. Накидати Церкві народоправство, покликуючись при цьому на митрополита Петра Могилу, це значить діяти так, як діють ті, що роблять з Шевченка борця за католіцизм, або борця за со-

вітську владу.

Меморандум закінчується дуже цінним побажанням, що УАПЦ треба зберегти, як "релігійно-національний мастат українського народу". Під мастатом розуміють найвищу владу і саме джерело влади разом взятими. Мастатом нації за демократичним принципом є народ, бо він є суверен, а за монархічним принципом: гетьман, царь, король тощо. Для кожного віруючого в Бога мастат віри його є Бог. А тому класти до одної купи релігійний і національний мастат є плутаниною, що межує з ересьєю.

Закінчуячи свій лист Пафіяльна Рада Св. Покровської Церкви м. Зальцбурга - виходячи з того, що кожна людина може помилуватися; що нам на чужині потрібні не роздори і сварки та руйнувчі амоції, а скучення творчих сил до скерування іх на розвиток кожної галузі українського життя на засадах української державності і загального для нації добра; що кожне загострення може бути злагоджене і при добрій волі можна знайти спільну мову для співпраці - закликає авторів меморандума проявити свою добру волю, знайти спільну мову з Св. Синодом УАПЦ і включитися до творчої роботи по розвитку нашої Української Церкви на чужині.

Парафіяльна Рада Пафії УАПЦ
в Зальцбурзі.

16.7.1947 р.

ВІД РЕЛАКШІ:

Соборне Архиєпистирське Послання УАПЦ від 24.жовтня 1947 р., а також вміщений в попередньому числі "Українського Літопису" лист Архієпископа Іоанна Теодоровича до т.зв. Ашафенбурзької Церковної Ради від 16.жовтня 1947 р., вичерпуючи довели повну недовірість і шкідливість "діяній".

Як голос і наказ найвищих авторитетів УАПЦ, вони лише зобов'язують кожного православно-віруючого українца-патріота до послуху і не потребують чогось додавати.

Вмішуючи ж повище звернення до Синоду Пафіяльної Ради Церкви Св. Покрови в Зальцбурзі /Австрія/ редакція "Українського Літопису" лише бажає довести до відому віруючих той факт, що і серед самих парафіяльних рад спостерігається належне розуміння, як загальні ситуації, так і самої УАПЦ.

Вони також рідуче засуджують Ашафенбурзькі "діянія", як один з проявів розеднівчої, розколінницької отаманії, що, як каже Архієпископ І. Теодорович: "Не чинять доброї послуги рідним Нації і Церкві", а є на користь лише нашим ворогам.

В. Євтимович

Митрополит Кир-Андрей і жид —

"Він велике серце до людей має!"

Б

уло це в першій половині грудня р.Б. 1937 в Львові.
Морозний день... Стою передостаннім в довгій черзі в
аптиці львівської каси хворих. Позад мене — старший
хоровитий на вигляд, убого вдягнений жид... Жид обереж-
но торгає мене за рукав і запитує:

- Прому пана, скажіть мені, скільки треба платити від рецепті?
- Здається 50 сотиків. Я тут уперше, то напевне не знаю...
- Уй! 50 сотиків од рецепті! А що має робити бідний чоловік, як він
тих 50 сотиків з'ї душою не має?! А що маю робити я, коли в мене
є чотири рецепти, а грошей в кишенні лише 50 сотиків? То мені ще
бракуватиме один і пів-злотий? Ні, я Вас пане питую, що маю робив?
- Треба скочити до дому й принести решту..
- Уй, пан мені скавали таке, що мені в п'ятирічному! По-перше-
дома я не маю й пів-грайцара, по-друге — на Замарстинів не скоч-
чиш, а треба іхати трамваем, по-третє — я не маю на трамвай, по-
четверте — по-що я туди поїду, ну й, по-п'яте — як я поверну на-
зад, то аптека вже буде вчинена! Хіба не так? Де пан працюють?
- Приватним урядовцем...
- Ой, приватним урядовцем — це дуже добре! Має чоловік гріш, пра-
цює в теплі та вигоді... А ви знаєте, як живуть інші люди, як вони
бідують? — Я маю хвору жінку, маю дочку з чотирма баухарами. Зять
мені помер, а дочка — теж хоруг. А в хаті зимою, а грошей нема!
Ані істи, ані дерева на опал купити! То в кого пан-добролій пра-
цюють?
- Працюю приватно...
- Десь пан-добролій добре зароблює! Боже плащ на панові пріма! По
чім платилисъте? Такий ладний штоф!
- А не знаю. Я вибрал матерію в кравець й за все разом догодився.
- Ой, то пан-добролій мусить добре заробляти, коли такий ладний
плащ моглисъте собі, пане-добролію, зафундувати!
- Нарікати не можу...
- А в мене дома таке лихо — нічого не маю! Має я собі гандель —
грушки-яблука продавав на ринку. Та як то були дощі, то на ринку
мені батари столика з товаром в болото перекинули! Весь товар
мені понівечили — що розкрадали, що порозкидали, і тепер я — дід!
А це тому, що я — жид, то вільно ім було жида старого скривдити!
А в мене жінка хвора, дочка хвора, онуки хворі! Всі вони голодні,
а я заробити негоден, бо вже старий. Пішов би трагером на двірець
працювати та сили не маю. Тут від чого здуріти, пане! То де пан
працюють? — Цим разом я був заскочений скаргами старого жида й
несамохіть йому відказав:
- Працюю в Бискупстві Митрополита.
- Уй, пане! Ви працюєте в Митрополита?! То пан-добролій — щасливий
чоловік! — і жид обома руками вхопився за мій рукав. — Я Вам кажу,
пане, що пан-добролій — щасливий чоловік! Чи Ви це знаєте? — Ні, Ви

цього не знаєте! Це - чо-ло-вік! Це такий чоловік, що іншого такого на цілому світі не було й нема! Ви знаєте? - Позаминулого року в мене теж було лихо... може гірше, як тепер? Де можна було позичити грайцара - позичив, що міг продати - продав... Ходив до нашого кагалу - кагал більше не дас - каже зачекати. А як його чекати, коли діти голодні?! Пішов бим украсити, та не вмію...

Тоді я зважився піти на святий Ір - до Митрополита... Приходжу - промуся - каноніки не пускають... Приходжу на другий день - промуся - каноніки не пускають... Приходжу на третій день - каноніки на мене гніваються... Ах тут - хай Пан-Біг пошле йому здоровля - є там такий молодий біскуп, Бучко. Так той мене питав - чого я туди третій день, каже, третій день приходжу, бо він через вікно бачив, як мене туди не пускали. Я тому біскупові про все розповів, а він - хай Пан-Біг йому за те заплатить - веде мене до Митрополита...

Входжу до покою, а Митрополит сидить за столом, як наш Мойсей! Та де там, як Мойсей?! - Він був, як наш старий юдівський Бог! І він до мене заговорив! Пан-добродій чують? - Він до мене заговорив! Він мене запитав по-геб-рай-ському! - Тут мій співбесідник розумівся до того, що далі вже говорив склипуючи слезами й витираючи засмальцюванням рукавом носа.

- Він мене запитав: "Чого тобі, сину, од мене треба? Пан-добродій чують? - Митрополит назвав мене, старого бідного жида, якого всякий батяр ногов кона, сином! Бо він сам, як батько!

Я йому про все розказав - яке лихо маю та як те лихо мене на святий Ір загнало! Я вже від нього нічого не хтів і нічого в нього не просив - мені було вже досить, що я цей великий чоловік побачив. - Я тільки собі заплакав. А він мені каже: "Не плач, сину, ось маєш ту гроші" і дас мені - він мені дас 10 доларів! Пан-добродій чують? - Дас і каже: "Не плач, а молися Богу. Як матимеш, то віддаси, бо їй іншим муши дати, а як не матимеш, то Бог з тобою".

Я впав на-еколішки - хтівem йому руці вцілувати, а він мені руку на голову поклав, як рідний тато!

І як вийшов я від нього, то мені в грудях музики до танцю пригравали! А за плечими виросли мені крила! Бо я до дому не ішов, а летів!

Минулого року носивем п'ять доларів, щоб віддати. А він мені каже "Ти чесний, що приніс, то іх тобі дарую". Шоб він був мені не дарував, то пішов би знову просити, і він би знову дав. Але тепер не маю чисте око, щоб знову просити!

Ой, пане, який же пан-добродій щасливі, щосьте від такого чоловіка шматок хліба маєте! Ой, пане! Митрополит - це великий Пан! Він велике серце до всіх людей має!

"Його підпис приносить щастя"....

Весною р.Б.1938, близько по Великодніх святах, заходжу до "свого" кравца-жида, щоб замовити літні штани.

Кравець показує мені дуже добре готові й пропонує приміряти. Тому замовцеві він пошиє такі самісінські, а мені він хоче, як "своєму клієнтові" зробити догідність.

Починаємо говорити про ціну:

- Як пан-добродій платять готівкою - ціна така й така, на рати - на три злоті дорожче...

Добиваємо торгу й, коли я вимірюю з портфеля гроші на завдаток, звідти випадає й летить на підлогу картка - відповідь Митрополита Андрея на мое Великоднє поздоровлення. - Услужний жідок піднімає з підлоги картку й, побачивши підпис Владики-Митрополита, пропонує:

-Хтять пан-добродій зробити добрий "інтерес"? - Тоді пан платить мені завданок і про картку й "Фортік".

-На що Вам ця картка?

-Ну, я хочу собі таку картку мати!

- Але я по-що вона Вам хідкові? Це - поздоровлення з християнським святом. А ви ж нам колись Христа розг"али!

- Ну, то бул колись! І хіба то я Його розшинав? Як би на мене, то хай би собі була дажі хід! А що я іншої віри, то кожен собі має віру, як його батьки мали... Мені не про Ваше свято й не про віру ходить, а про цей підпис!

- Про підпис? - Але ж це - не вексель!

- Так, не вексель. Бо це щось ліпше, як вексель! Я панові скажу, як воно з тим є: у наших хідків є така віра, що як у кого в домі є Вашого Митрополита підпис, то підпис той приносить у той дімща - стя! Знаєте що? - Пан-добродій дає мені цю картку, я дав панові ці сподні й квіта!

- Не можу. Це написано до мене.

- Шо значить, не можу? - Хіба не мають пан-добродій інших? Коли достависьте на Великдень, то напевне маєте їх на Різдві! А коли вже маєте съогоронку, то напевне маєте їх торік! Ну, а дасть Бог здоровля й віку, то дostaнете їх на другий рік! По-що Вам, пане-добродій аж стільки того щастя?

- Не можу - не випадає..

- А як іншим випадає?

- ???

- Ну, так! Чайке, як жив таку картку з підписом хоче мати, то мусить у когось ії купити!

Ше того самого дня стрічалася з моим давнім приятелем, професором Ів. Зах. Ш-ком, директором Митрополитового архіву... Розповідав про "добрий інтерес", на який мене намовляв кравець.

Професор сміється й питав:

- А скільки маєте Митрополитових автографів?

- Усіх тринадцять...

- Хочете зробити "добрий інтерес"? - ідьте до Вільча. Зайдіть до першого-хідного - багатного - хідівського магазину - запропонуйте Ваш "товар" і без торгу дostaнете по двісті, а коли вмісте торгуватися то ѹ по триста влотих за підпис!

- Картуєте?

- Поїдьте й переконайтесь.

- То є такі...

- Шо продається? - На халь... знаходяться...

В.Е-2.

Скарбниця ПРОДЮСІЙ

Як би ви вчилися так, як треба,
То й мудрість би була своя...

Т.Шевченко."Посланіє".

Ліквідні українські уми - Гр.Сковорода, Т.Шевченко, Я.Украйнка, М.Міхновський, В.Липинський, В.Липа, а в сучасників - Дм.Бонцог, В.Косач - уми, що стоять не раз на протилежних світоглядових бігунах, у питаннях-справах підставових висловлюються разом-чи однозгідно, ріжними дорогами приходять до разючо однакових висновків, приймають іх без застережень, дарма, що жили чи живуть в ріжні епохи та в ріжніх історично-хиттсвих умовах.

Воно й не дивно, коли йде про річі-істини аксіомальні.

До таких аксіомальних істин належить погляд на традицію, як на добуток збірного досвіду поколінь, що для даного народу став неписаним законом, заповітом предків, віхов-дороговказом на майбутнє, як це, наприклад, є в англійців.

Очевидно, що традиції бувають ріжні - добре й лікі - залежно від того, який народ та в яких історичних умовах іх створив.

Простежимо для прикладу повстання й розвиток традиції, яку створив український князь, Святослав-Завойовник, своїм знаменитим закликом до своїх воїв у критичну хвилину перед битвою під Доростолом /Сучасна Сілістрія в Болгарії/: "кругом нас ворог... Не посороюмо Землі Руської! - ляжемо костями! Мертві сорому не мають!" На це вої-дружинники відповіли: "де твоя, княже, голова поляже, там і ми свої голови зложемо!"

В цього обміну думок і чину, що за ним прийшов, була ПЕРЕМОГА Князя Святослава над сильнішим ворогом і народження традиції. Ця традиція виразилася в плеканні почуття чести, сильної волі, рішучого чину й вірності батьківщині та князеві, що персоніфікуючи ту Батьківщину далеко від України, своєю особою та воякам заступав.

Цю традицію за три віки пізніше Фіксус "Слово о полку Ігореву" в змаганні русичів-українців "шоломом Дону напитися", щоб "собі чести, а князеві слави здобути". Знову бачимо традицію чести, слави, рішучої волі й вірності.

В козацькі часи ця традиція озвалася в ляконічному: "Або слави здобути, або дома не бути". В цій традиції - слави для самої слави - ще звучать моменти волеві, але моменти чести, обов'язку й вірності вже бракув - знак, що іх традиція вже замирає.

Прослідимо ще, як в умовах несприятливих добра традиція поволі забувається, спотворюється, замирає і уступає місце традиції лижій.

Так, завдяки "татарським людям", що воліли, замість власним князям, татарським ханам служити, бо ті меншої данини вимагали, та до "війська не брали", зродилася байдужість до батьківщини та не-доцілення власного національного проводу.

На початках козацчини між потомками тих "татарських людей" вже діє згубна для нації традиція свідомої зради загально-націо-

нальних інтересів і провідників, традиції привати "—моя хата з краю": "Нехай твоя голова, отамане, за всі мані голови стане" — говорили—виправдувалися в хвилині скруті противохильські повстанці, видавчи ворогові на розправу провідників, щоб за ціну отаманової голови врятувати власну шкуру... Бачимо цілковитий заник чести, заник волі довести справу до кінця, заник вірності; бачимо перевагу привати й шкурництва...

З часом ця традиція все більше закорінювалася, і зрадлива "шатосьть малоросійська" від кінця сімнадцятого століття стала явищем звичайним серед українсько-козацької старшини.

В одмінній формі, підсилені ворожою агітацією, поширилась вона на маси українського населення й огідно відрингнулася в роках 1919-20, коли українські селяни на Волині й на Поділлі діловито рівняли умови, де ліпше... заробляти—кров" ю торгувати: "Оно, канешно, "Караїмська республіка" хорона штука, тільки Петлюра—що ж? — по трідцять карбованців добових платить, при том "хопаткам" /наїза тодішніх українських грошей/, а от большевікі — по шістдесят платить і при тому "хренками". Ну, і сіль у них, говорять, дешева і, свободи більше!!! І, замість вступати до українського війська, йшли до большевиків по "дешеву сіль" та по "свободу"....

Бунт Директорії, якого вона допустила супроти власної держави й супроти Носія української державності, Гетьмана, породив зраду українського селянства супроти УНР та Директорії.

У ліпших представників українства давні бліскучі традиції — не написаний закон предків — озвалися були в усій своїй величі й сілі в роках визвольних змагань 1917-20 р.р., та, на жаль, не стали вони явищем всенациональним, бо ж одночасно з неменшою силою озвалися були також і ганебні традиції "татарських людей". Тому ми були свідками героїчних Крут і Базару, як одночасно бачили партійну привату — грязю за владу, а за спинами героїв Крут і Базару бачили постаті партійних фанатиків-сектантів, що проповідували — на чию користь? — моральне й матеріальне обеззброєння України й, відогравши роль модерних Ефіяльтів, передумовили — спричинили поразку, якою закінчилася визвольна боротьба, за наслідки якої поразки платить-карається Україна і сьогодні!

Прикладів зростання й упадку добрих та народження на іх місці лихих традицій в історії України можна навести більше, але... нам ходить про відродження й плекання тих сильних традицій, що ставили неписаним моральним законом, назавжди зафіксовані в підсвідомості, накарбовані на серцях, живуть у крові, обертаються на звичку, стають цементом, що в "яже в одну Цілість-Націю мільйони, стають спільною мовою тих мільйонів, стоять на строкі національної волі, чести, права й гідності, перетворюються на національний інстинкт, непомилково і моментально сигналізують небезпеку, підказують своїй спільноті ідео-моторний відруг-реакцію на кожну небезпеку, служать за панцер, від якого відбиваються ворожі впливи, переходячи від покоління до покоління, як найдорожчий спадок, супроводять людину від перших проблесків свідомості аж до домовини.

Це не значить, що мусимо законсервувати й закостеніти в певних звичавих формах, розвитку, муром з непорушних традицій відгородитися від зовнішнього світу. — Не хочемо й не можемо до такого відгородження намагатися вже з огляду на заповіт Т.Шевченка:

"І чужому научайтесь

"Свого не цурайтесь..."

Цей заповіт для українства мусить звучати, як традиційний критерій до того, що в чужого варто заповічити й засвоїти, а чого — свого рідного — не вільно позбуватися...

На цьому місці - спеціально для безоглядних і часто безкритичних "поступовців-реалістів" - дозволимо навести життєвий приклад до того, як коротко можеться на цілих поколіннях зраджена в ім'я "поступу" традиція: в давніші часи серед українського селянства величезне практичне значення мав "застарілій" для сучасних "поступових" понять весільний ритуал, що мав силу освяченої віками традиції. В цьому ритуалі центральним був момент цноти-непорочності молодих, особливо ж молодої.

Цей, на погляд "поступовців" непотрібний "пережиток" був могутнім гальмом, що стримувало одексуальних надухіть та розпусти молоді обох статей і мав ці необчислимо великі практичні наслідки, що пів-сотні літ тому українське село маже не знало, що то є зрада подружньої вірності, не знало розводів, маже не мало немилібних дітей і зовсім не знало венеричних хвороб... Родина була многодітна, здорована фізично й морально.

І от прийшла "велика-безкровна", як ії тоді називали, революція 1917 р. з усіма її "свободами", в тому ж "свободами" від моральних обов'язків, зокрема, в царині еексуального життя. До голосу прийшли "поступовці-реалісти", що проповідували "абсолютну свободу", і... за дуже короткий час "свобода" розвалила родину, випродуктувала сотні тисяч безпритульників дітей-безбатьків і в загрозливій мірі заразила населення СССР, в тому ж українське ріжними венеричними хворобами.

Вороги українського добре знали й знають про значення національної традиції, а тому всі вони намагалися й намагаються і, коли можуть, нищить українську традиційну культуру, її підсувавши натомість московську, польську, "всесвітіанську", чи, нарешті, "національну за формою" та... потрібну ІМ за змістом...

Для цього вдається до всіх доступних ім засобів як: легковахення, висміювання, приниження, підкуп морально-податливих "малоросіян", к членам і орденам привержених, обмеження, заборона, утиск, терор.... В цілях "зриму з середини" уміло використовували також бескритичних сторонників, "поступу", "реалізму", "всесвітності", "добра майбутніх поколінь".

Тільки з цих міркувань бояри московського цара Олексія Романова, переконували козацьких послів: "А хахли / тобто - чуби/, которое на галавах пастрігіте".

Тільки тому в 1710 р. московський царь Петро I - запровадив корстоку цензуру спеціально для київських друків: "Лаби нікакой розні в наречіях не било", що тепер у "поступовий" спосіб роблять його спадкоємці, накидачи українцям виготовлені в Москві правильна правопису, що мають наблизити українську мову до "братньої" московської.

Це, щоб зменшити ширення і засяг впливів української культури та щоб зменшити діяння української традиції, повстало у р. 1876 ганебний наказ міністра Валуса, що "Не било, нет і не может быть никакого асобово українкаво изика"...

То щоб спаралізувати такий могутній пропагандивний засіб національної традиції, її культури, яким є театр, заборонено було українські вистави в кол. київському Генерал-Губернаторстві...

Ідучи слідами царської, Москва комуністична викреслила з українського театрального репертуару твори класиків української драматури - Кропивницького, Старицького, Карпенка-Карого, Л. Українки, Черкасенка і інш. і заборонила деякі музично-вокальні продукції М.Лисенка, одночасно - підсунула ріжні "модні" теорії всіхих "шукань" - щоб одвернути увагу й енергію в безпечний для себе бік. Дарма, що Шевченко остерегав :"

"У чужому краю
"Не пугайто, не питайто
"Того, що немає
"І на насі, в не тільки
"На чужому помо!..."

Ціль усіх цих заходів, спримованих проти українського народу є однаже сама в Петра І-го, що й в Йосифа І-го - підмінними традицією та спотворенням культуру, забити в українських людях історичну пам'ять, обернути народ на історичного безбатька, її тоді обкраденого з національної свідомості, ограбованого матеріально, обезвладненого морально, приголомленого інтелектуально, словом, опроклестарізованого до степеня голодного незільника, запрягти на славу світової революції, що дасть владу в цілому світі Москви!

Наслідок на сьогодні той, що підсоветська Україна в тій частині населення, що все вихована була в підсоветських умовинах та після комуністичних вказівок - поза благодійними впливами родини і церкви - майже позбулася більшості добрих, питоменно-українських, і в великий мірі засвоїла т.зв. інтернаціональні, в дійсності ж - МОСКОВСЬКІ. Цікаво познайомитись, як виглядає сучасна підсоветська молодь, відсиласмо до змістової книги п.Мик. Шульги : "Українська підсоветська молодь".

- * - * - *

Безцінною скарбницею, в якій зберігається та в якої щедрою рукож роздається народним масам до засвоєння скарби національної традиції, був і є і ще довго буде національний побутово-історичний, до того ж вимріаний - героїчний - театр, за яким справдано тужить п.Н. Геркен-Русова.

Хто зо старших громадян українських пригадує незабутій театр школи Кропивницького-Старицького, ведений та розвбудований іх славними наступниками, братами Тобілевичами, Садовським, Сакаганським та Карпенком-Карим, що виховали не одно покоління талановитих акторів, той пригадує також, як той театр поконував наявного чуда: "родства не помінущих" ренегатів - "малоросів", обертає на вогненних українських патріотів, гонителів-Самлів - на ревнителів-Павлів - обезброявав верогів, приєднував прихильників між чесними противниками, знаходить могутніх покровителів між царськими вельможами і, навіть, серед членів царської родини... .

Хто про ці моменти з життя українського театру пам'ятає, той все це може тільки, підтвердивши, доповнити.

Чому саме театр має чарівну силу зман-зілля, що привертає людям згадку-тугу й любов-муку до всього рідного? - Тому, що театр кожну ідею накидає глядачеві засобами, могутньою синтези, в якій поєднують мистецьке живе слово, підсилене живим рухливим образом, який відтворює надихнений автор, ілюструючи кожну висловлену думку, кожен думевний порух рухом-жестом, одухотвореною мімікою. Дія відбувається на мистецькому тлі декорацій з усіма сценічними аксесуарами, які змальовують добу й обстанову, в якій відбувається дія, засобами костюмерії, реквізиту, характеризації. Все це поглиблєє інтер'єр та підсилює ініцію діяльності. Дія часто супроводить відповідно достосований мистецький оформлення в музичі звуки.

Виведену в драматичному ідею глядач сприймає не в постаті "сухої" формулі, а як суму живих і скондесовано -гострих врахінь, що одночасно впливають на всі чуття, на все ество людини. Спириняти оком і ухом образи й думки драматичного твору слухач доповнює-домальовує власною фантазією - , отже, приобщається до сценічної дії.

Полонений живою дією, що відбувається на сцені, глядач забуває

про реальний світ, в якому живе, уявює перенесеність на сцену - він бачить і чує в тому чарівному світі сконденсованих ідеї, що втілені в житих постатях на сцені, річі недоступні його фізично-му зорові і слухові - він чує запах намальованих квітів, бачить і чує плюсокіт води намальованого водограй... Опалованій огнічною дією, приймає в-хід участі, він із перекинаннями і радісю, плаче і смеється, можиться й проглиняє, любить і ненавидить, енергіюється і уріумує - разом із героями й "еси" він переображається духовно. А додати до всіх перекинань розмови-дискусії на теми баченого, відчутоого й пережитого, додати вмістовну рецензію, яка розкриває внутрішній сміс п"еси, ії ідеїчний підживід, висновки-мораль, з розбором виявлення того вмісту в грі акторів, то... Театр своє аробіві... він накинув глядачеві їдеш - посів у його душі зерно. Напевно проросте і принесе те верно свій повноцінний плід.

Отже, треба мати такий театр - в наше время лише розгублені традиції - театр історична-побутовий! Ну, і мистецький, ну й талантливий. Театр повноцінний, як Шкіль, на яку складається: Автор-Драматург, Режисер-Поставник, Актор-Виконавець, Глядач-Сприймач, і досвідчений театральний Критик-Посередник між Сценою та Залою, що розкриває задум автора, його вимоги до режисера й акторів, та який співно з виконанням останніми поставлених юмі завдань.

- - - - -

Ми не противники "модерного", чи, як кому бажано, "европейсько-го" театру... Організація такого театру, це справа почеся і потребна, бо знаменує виконання першої частини Шевченкового заповіту: "І чужому научайтесь". І "Могій учіснти, да вмістити" - Ко-му. "тісно" в пінноду козацькому кармазині чи в вібіячатих чумацьких штанах, тоб' щукавши "Широкі перспективи", нехай вибирає за себе куді "гаці", якогось із персонажів "Затишевого дівочка"... Ми воліємо... "Лісову пісню", Л. Українка.

На нашу скромну думку варто, однак, паки є після звернутися до Тарасового "Послання" та пригадати:

Як би ви вчлисъ так, як треба,

То й мудрість би була своя...

- треба кожному з адептів т.зв. "модерного театру" пізнати себе самого, щоб не заробити на інший Тарасів докір, що:

"Несли, несли з чужого пома

"І в Україну принесли

"Великих слів велику скулу.

"І більш нічого....

бо, як виявилося в болючій практиці, "свіромені оргії", проти яких осторегав Шевченко, в більшості були змужими боязнистими оргіями, що заводили небачних мукашів зачарованіх кледів у травовнику, були вогнями, що на довгі роки віддалилися ссянням цілини:

"В своїй хаті, свою правда

"І сила і воля..."

Ціль наші статті полягає в намаганні виконати другу частину того ж самого Шевченкового заповіту:

"Свого научайтесь!

"Бо хто матір забував,

"Того Бог карає..."

А хто Матір не лише забував, але й свідомо забував, - той забував Джерело Життя, яким є МАТЬ, той забував Любов, головний імпульс всього життя, той наречті, грішить супроти законів Божої - шанувати Батьків і на тих, кого він соблазнив нездоровими емоціями, накликає справедливу кару Богу...

Наше слово - імій умі сливати, да скликати - до тих мистців української сцени, хто пам'ятуючи бліскучі традиції театру корифеїв української сцени Кропивницького-Старницького і братів Шевченків, хто пройшов неперевинену школу того театраподібника, хто до наших днів зберіг його традицію, що то його самого /саму/ зробила адептом українського театру, хто в свій час збернув і по цей день тримає в пам'яті мистецькі догми й канони того театру, хто обанував і володів технічними засобами мистецького сценічного слова, вислову та руху, словом, хто в умовах вільного від ворожих впливів і перенесок життя на еміграції ще може відродити український побутово-історичний - героїчний - театр, - той повинен це зробити!

Він - всі вони - повинні залисти на чужині такий класично-український театр-студію, повинні притягти до сінівраці та занесити українську молодь, передати їй своє знання, досвід, традиції і запал - передати ШКОЛУ й виховати її собі гідних наступників, перекласти на них свої обов'язки і пустити в широкий світ, щоб на полі-бозвищісценівсвітлі рампи здобували "собі чести, й Україні та українському Мистецтву й звичаєві-побутові - слави!"

- - - - -

Шедо найновішого - безумовно побутового і безумовно історичного українського сценічного репертуару, до якого входять такі отримані квіти, як "Народний Малахій", що його виставляє П.Блавацький, та інсценізації творів Хильового, то про них хочеться сказати: "Хай згинуть без сліду ті прокляті умови, що в прокляті роки неволі й неславі ці "квіти" зростали!"

І, все ж, ... Виставляти "Народного Малахія" цей символічний образ побуту в домі неволі за "залізною завісовою" час од часу треба!

Треба його виставляти спеціально для тих наших "інженерів людських душ" та інших "народних трибунів", що засліплени бувши на "чужому полі" ріжими "свременними огнями", до такої міри втратили національний інстинкт, що ім хадне сіман-зілля не помогає...

Коли б на мене грішного, що й сам кажусь "свременними огнями" засліплений бувши, не одну жертву чужим ідолам приніс, то виставляв би я "Народного Малахія" в цілях... генерального лікування, заблудних душ - силоміць водив би на "Народного Малахія" тих паків "товаришів", що на 30-му році панування в Україні Червоного Жаху-Боксівля хорють на нього по цей бік "залізної заслони" ще й сьогодні...

Водив би іх аж до того часу, доки цей "лік", у ветеринарній дозі до іх духового організму впроваджений, не викликав би "протималахійської реакції". - Повен, що ж якісь кільканадцяті виставі водни підняли б пресову кампанію, об'явивши б загальну голодівку і організували б демонстрацію з плякатами: "С.О.С.! Рятунку від ліків! Досить нам Червоного Сказу і "голубих мрій", що зробили в Україні кіпвар! Вимагаємо свіжого повітря і, куркульської "України!"

- - - - -

На закінченні - велика подяка В.П.Ф.Лудкові за прекрасну статтю в обороні "старого театру"-Театру Української Традиції!

С.Н.-гд.

Журнал "Ужгород"

Одно з "явилося" "комедія" В.Чапленка під назвою "Гетьманська Спадщина", в якій автор намагається висміяти нащадків відомих українських родів і визначних діячів

України.

Про літературну вартість ії не приходиться говорити. Ні творчости, ні талану, ні знання середовища. Ні одного живого типу, живої картини. Стари затаскані "дотепи" - "бісова тіснота", "циганська віра"... Нудно. Смішне в ній, хіба що сама претензія автора на літературну творчість! В звичайних умовах, ледве чи хто дочитав би цей твір до кінця, зробивши висновок: "як не піп, то і в ризи не сунься". Та і все!

Але те, що вона являє нарочитий і шкідливий пам'ятник, головне ж, що цей пам'ятник з'являється в скомплікованих часів нашого буття, коли проти нас об'єднаним фронтом виступають: "біла преса", "большевики", соціялісти в особі Вінниченка, "ультиматори" - Чухнови й ріжні наші політичні новотвори, це все не дозволяє мовчики пройти мимо...^{ХХ/}

Кому потрібна, кому на користь така "комедія"? Одне ясно, що не нам українцям, коли нам, як ніколи потрібна національна єдність, коли ми всі вже бачимо, що лише в єдності наша перемога.

Питання, кому на користь і, взагалі, що воно за твір, з'ясовується лише в пов'язанні подій сучасників і минуліх.

Ше в 1918 р. большевики і їх надхненники добре розуміли, що найреальнішою загрозою їх існуванню і "единонеділімій" був саме Гетьманат. Тому вони тоді таємно, задовго до повстання, й змовлялися з соціл.-демократом В.Вінниченком про повалення за всяку ціну Гетьманату.

Відомо також всім, як хутко, після того, як повалили Гетьмана, посунули з усіх боків "повстанці", повстали ріжні "незалежні" республіки: з'явилися десятки й сотні взаємно вирізуючих себе отаманів, як хутко вся Україна стала "Гуляй-полем" і втратила на користь окупантам свою відпорну силу.

Маючи такий ефект співпраці з Вінниченком, очевидно, не несподіваний, бо вся наша історія, всі наші "руїни", відбувалися за подібними зразками, хіба не переконалися большевики ще більше, що Гетьманат на Україні психологічно традиційно і структурно є найпевнішою формою правного порядку, тривалости, відпорності й тому суверенності Української Держави?

Чи є то тільки прикладок, що коли большевики в останній час виступили проти Гетьмана Данила /недавно московське радіо повідомило: "син відомого контрреволюціонера "генерала П.Скороп-

^{ХХ/} Інструкція комуністичним агентам /Укр.Триб. ч.75/ каже: треба розпалювати антагонізм між окремими політичними групами, доводячи до заострення в пресі, в житті, в діяльності... і т. д.

надського, ворог народа, Павло Скоропадський використовувчи свої зв'язки, перевіз до Англії і Європи десятки тисяч т.зв. Д.П. на тяжкі роботи, то в свою чергу соціал-демократ В.Винниченко, колишній іх близький співробітник в поваленню Української Держави, зараз інопірує думку, що "здобуття самостійної України, неможливе, поняття самостійності відносне" і т.д.?

По суті - тем саме! І Гетьманат, то вже напевне самостійність, тоді як інші форми, то ще не відомо, як сторонні чинники забажають...

Чому після 20-ти років громадського небуття, В.Винниченко лише одиний раз виявив себе - /поліція забрала його за те, що в публічних місцях голим появлявся/, а тут він рантом на політичній арені показався? Правда, можливо, що й за керівною тезою українських марксистів: "коли не соціалістична, то ніяка", бо і він можливо все знає, що соціалістичною вже нікого не одуриш, не привабиш...

Та чи знає В.Винниченко, чи ні, а більшевицьке НКВС дуже добре знає, що після 30-річної советської облуди й гіркого досвіду людей на власній шкірі про "найдемократичнішу" й "соціалістичну", яка стоскота гіршою ула від "крепостного права", і царизму, одним ідеалом на Україні стало: вільний і спокійний труд не на "соціалістичну відбудову", а на себе, вільний кусень хліба і спочинок в своїй хаті й родині, спокійний і природний державний лад, без експериментів, що все це може забезпечити лише Гетьман, що лише Він один може об'єднати маси, спрямітися до підпевнішого повалення більшевицької влади в Україні. Тому то більшевики, щоб дезорієнтувати й послабити надії населення ще напередодні останньої війни, набрехали в пресі, що Гетьман Павло Скоропадський вже помер! Тому вони й тепер не маючи зручної змоги розвинути широку кампанію проти Гетьманату, так радо вхопилися за дійсний факт переселення до Англії Д.П.! Тому й не виключена можливість, що вони знову звернулися за допомогою до вірного свого соратника в минулому, соц.дем. Винниченка! Тому той виступ останнього в Парижі проти самостійності, можливо, є зручнішою формою виступу проти Гетьманату! Тому всі систематичні й уперті виступи на академіях і в пресі проти Гетьманату соціалістів-демократів: Котовичів, Феденків, а за ними й останній, в літературній формі, автор "комедії" Чапленка с водою на млин більшевиків. Зрозуміло, що ці виступи "самих хохлів" далеко корисніші більшевикам, ніж іх власні...

Вертаючи до змісту Чапленковської "праці", звичайно, "ми не" збираємося брати під захист таких панів, чи то з дворян, чи ні, ім'я яким: "раби отечества чужого", і яких до речі, серед піддворян, завжди було незрівняно більше... Та чи ж може, бодай і не талановитий, але чесний автор намагатися писати так, щоб викликати недовір'я і зневагу до всього класу, себто і до тих, хто своєю видатною і почесною працею прислужився нашим національно-державним інтересам? Хто з Українців зможе уважно переглянути цей "твір", той не може не помітити, що він по своїй цинічній і грубій тенденційності є типовою, написаною піби на "соц.замовлення" агітою. Що ій більше пасувала б назва не "Гетьманська спадщина" а "Уамська спадщина" більшевиків, або, "Лакейська послуга чужим панам". З усіх виведених в "комедії" персонажів, лише один /і то звичайно не з дворян/ є позитивний і... як раз історією затаврований, як зрадник, соціал-демократ Володимир Винниченко /див. Проф. Д.Дороненко "Історія України" 1917-1923 р. Т.II ст.182-183/.

Той самий Винниченко, що й зараз провадить акцію проти "своєї хати, своєї правди і сили і долі..." Той самий, що в 1918 р.

робив змогу через Раковського з большевиками про повалення владної дер. ави! Той самий, що погоджувався тоді на радянську владу в Україні. Той самий, що своєю таємною змовою з большевиками, надавав ім певності в іх все зростаючих вимогах і тим на іх користь затягував офіційні мирові переговори, давав ім змогу в неусталеній ще миром прикордонній смузі, безкарно грабувати Україну й нищити людей...

Той самий соціал-інтернаціоналіст, що провокаційно і облудно інспірював повстання проти Гетьмана під гаслом - "за самостійність", тоді, як він і його однодумці, ще за кілька місяців відмовлялися від самостійності, казали: "нама демократія пропаде і землі ми не дістанемо, як що установимо незалежність нашої республіки". Коли ес-деки закликали українців боротися з "Українським шовінізмом" /шовінізмом тоді було самостійництво/, коли на третьому всеукраїнському військовому з'їзді 2.II.17 ес-ер М.Ковалевський казав: Трудовому народу не потрібні Гетьмані, яких добиваються самостійники", стоючи сам за Федерацію, /а самостійникам не давали говорити/, коли за 4 місяці до Гетьманату 19.II.17, З-ій універсал УНР проголошував: "в могутній співпраці вільних народів Росії"..., во імя рятування всієї Росії"..."не oddіляючись від республіки Російської, зберігаючи єдність і т.д. Той самий, що навіть після проголошення самостійності вважав те проголошення за вигушене... Той самий Винниченко, що коли вже Україну остаточно віддав большікам, з"явився до них на працю. Але,.. гайдно, що не був уже ім потрібний! ... виїхав за кордон... на спочинок.

Але В.Чапленко юраз тепер, коли знову Винниченко виступає проти самостійності, намагається ні з того, ні з цього виставити його борцем за Україну-героєм з "причепленою еспаньолкою". Кіби нарочито, щоб підсилити його репутацію й тим надати його против самостійницьким виступам більшої переконливості.

Та коли вже Авторові потрібно було вивести позитивний тип, то у нас юли тисячі кришталльно чистих, чесних патріотів, що похочили життя за батьківщину, або пролили кров свою за неї, а не одні, сувало, й брудні атраменти...

Цятомість автор обильовує всіх інших: композитора - , хоч були саме з дворян - такі патріоти-композитори, як М.Лисенко, В. Леонтович, Ім.Бортнянський, А.Ведель і т.п.; офіцера з українців, - хоч у визвольній боротьбі, приймали участь офіцери з дворян: Аркас, М.Міхновський, Генерали:Омелянович-Павленко, Петров, Палії, Інаків, Сальський і сотні інших.... нащадків Полуботька, хоч ми знаємо багато вихованіших, як п.Чапленко, чесних і свідомих українців, Полуботьків, одного з яких на смерть замучили большевики; Ф.Лизогуба. Особа, яку вороги Гетьманату, тільки тому, що він був за Гетьмана прем'єр-міністром, весь час намагається заплямувати. Отже, крапле про його навести історичну справку: "Він походив з старого козацького роду, представники якого відиграли визначну роль в історії Гетьманщини... Один з його предків, Яків Лизогуб, був спочатку Канівським /1662-1674/, а потім Чернігівським полковником і наказним гетьманом /за часів Мазепи/ його син Єфим... був генеральним корунжим... "Внук Яків був в 1733 р./ гаказним гетьманом. Батько прем'єра, А.І.Лизогуб, був інтимним приятелем Шевченка: великий український поет частенько гостював у лизогубівському маєтку - Седневі. Брат Федера Андрійович, Дмитро Андрійович, був відомий діяч партії "Національної волі" і за свою антиурядову діяльність скараний на смерть /1879 р. в Одесі/ "Від 1901 р. сам Ф.А.Лизогуб був головою полтавської губернської земської управи..." В тому часі, як був юлієвом полтавського земства, виявив величезну здатність до праці, великий організатор -

ний талант... Виявив також і ширу прихильність до української культури: його заходами піддерживано на Полтавщині домашні т.зв. "кустарний промисл": гончарство, ткацтво, дерев'яні вироби, шитво, і т.п. з ернаментуванням в українському стилі. Були видані роскішні збірники українського орнаменту. При цьому збудовано в Полтаві земський будинок в українському стилі. Організовано музей. Земство взяло живу участь в спрощенні будування пам'ятника Котляревському, видало твори поета, взяло на себе ініціативу будування у Києві пам'ятника Шевченкові. "Полтавське земство зробилося осередком розвитку народної української культури, вироби його численних майстерень в національному дусі здобули собі широку славу не тільки на Україні, але і за кордоном, наприклад, в Англії /пр. Д.Дорошенко: "Історія України Т.ІІ.стр.62/.

Але устами "Рубця", автор характеризує цього заслуженого українського діяча, як "малороса". А в тім, коли цар Микола ІІ приїхав до Полтави в земство, то всі написи застав на українській мові... Цікаво, чи відважився б у ті часи п. Чапленко - не "малорос", а "щирий Українець", таке зробити? Що ж до А.Ф.Лизогуба, то він ще в довгій промові пояснював цареві, як українці шанують свою мову й культуру. Та за все це й поніс відплату - тоді від царських міністрів-генералів, а тепер від "Нового сина", В.Чапленка.

За традицією советських писак і в такий же самий спосіб Автор виоміяв і духівництво, хоч знаємо цілий ряд вчених культурних українських духовінників, починаючи з Петра Могили, що походили теж з дворян...

Маючи джерелом своєї ерудиції, очевидно, одні лише брудні бульварні пльотки, устами того ж "Рубця", автор намагається щось промосковське кивнути і в бік Скоропадських: Лише "ківнути". Бо що ж, крім славного і патріотичного, тепер сказать, коли вже такими знає іх увесь світ? Та й навіть школярам уже відомо, що претенденти на суворенів ніколи не задовольнялися становищем вассалів, хоч, може, часом і приковували це...

Навпаки, часто багато крові проливали, щоб здобути суворенність! Коли б Автор мав с'ором, то пішучи про репрезентантів держави Скоропадських, хоч ознайомився б з історією про них. Тоді б він довідався б між іншим, що найтяжчим обвинуваченням проти Гетьмана Павла з боку білих москалів було як раз те, що його "сепаратизм" не був спонтанним виявом в революційній завірюсі, а як свідчить проти Гетьмана генерал Гурко: "що в юнацькі роки в пажеському корпусі -де вчилися разом, він мав про Гетьманщину -про те, що він буде Гетьманом". Та чи й могло бути інакше психологічно? Адже він, нащадок старих гетьманів, з дитинства виковувався в національно-державницькій атмосфері, яку треба було приховувати, що ще більше викликало до неї інтерес. В атмосфері замислювання героїчним минулім своїх предків і народу, про що йому ще з ранніх дитячих років нагадувало все: дідівська зброя, портрети предків, старовинний посуд, козачі меблі, килими, пізніше героїчні архівні манускрипти і.т.ін. А це щось більше, ніж "галушки" очевидно, єдина підставка національної свідомості Чапленка. В зрілі роки, близький, один з видатніших, військових, багатий, владний ... Чого б йому ще не вистарчало? Та лише здійснення давніх мрій, давньої ідеї.

І у всікому разі ту ідею він близькуче здійснив. Не раптом, із насоку, як діють непевні себе й своїх прав узуратори, користуючи з моменту. Він легко міг те здійснити, коли зорганізував перший український корпус - єдину реальну тоді військову силу в Україні, а як державний муж, ураховуючи "дух часу", поступово набувши авторитету власними силами, був з часом обраний на Отамана вільного козацтва, утворення якого, наприклад, такий патріот, як Юрій Липа, вважає за

найвидатнішу подію в наших визвольних змаганнях. Визнаним Його прав і покликанням народу. Мало чи в серці ідея Гетьманату, чи міг Він в зрілих роках, при царизмі, говорити про неї і виставляти це на показ? Звичайно, ні! Але ж Він не голосив ніколи й противного, як скажемо, для прикладу, С.В.Петлюра в 1914 р. в "Українській Жизні" декларував, що українці повинні совісно та чесно виконувати свій обов'язок перед державою Росією... А хто ж з нас, знаючи ті обставини, буде Петлюрі тепер за це докоряти? Чому ж така необ'єктивність, нетolerантність і нечленистість з боку Автора до Скоропадських? Чи ж англійці менше культурні й цивілізовані, ніж ми? А іхні ж соціялісти ніколи не гублять пристойності щодо свого короля і правлячого дому. Навпаки, відносяться з пошаною, при імені короля встають, шапки при зустрічі скідають. Неріже авторові ніколи не приходило на думку, що така заневага до своїх репрезентантів як раз виховує зарозумілість й сприяє са-ме загальній непошані до авторитетів, сприяє отамані, роз'єднанню й національній слабості, консеквентно веде до підкорення чужим панам. Та навіть, коли вже комусь і більше подобається чужі пані, то при такій розперезаності, непошані й невіддані достойників і авторитетів, де ж стимули бути країні, стимули до творчості, до вищих форм життя?...

Чи може Автор намагався, як це роблять большевики, п'ятькою понизити авторитет і національну гідність Гетьмана Данила? Да-ремна праця! Про його виключну відданість Україні, його видатну освіту, політичну толерантність і видатний державний розум відомо всьому світу. Це наша національна честь і гордість!

Хто ж з українців вище підніє нам національний прапор, нашу гідність, як не Він? Чи відомо Авторові, що в подорожі своїй по Америці й Канаді Його, як Українського Принца, супроводила майже вся світова преса? Його поводження, його промови на українській, англійській, німецькій і французькій мовах, давали змогу пізнати Його всім, захоплювали буквально всіх, хто тільки з Ним зустрічався. І лише злісні і безсилі там щенята з большевицької шпіцельсьарні, скавулили, передчуваючи свою загибель.

Коли б Автор справді хотів писати історичний твір, як овідомий українець а не писав демової "агітки", то далеко хорисніше було б вивести історичні персонажі зрадників, московських прихвостнів, напр. Брюховецьких, Барабашів, Пушкарів, Носів, Галаганів, Біниченків та Гриньків і ім подібник прислужників Москви. Або ж, бодай, не вигривлив і не осмішував історії свого народу, огульно осмішуючи достойників лише тому, що вони дворяни...

Чи ж не був титулованим дворянином оспіваний народом герой і кошовий-фундатор війська запорізького, Байда-князь Дмитро Вишневецький? Чи не започаткував українську державу родовитий дворянин, Богдан Хмельницький? А чи не з шляхтичів-дворян були гетьман Мазепа, Ю.Немирич, Кричевський, Морозовецький, Нечай і т.п. Чи не були дворянами ті, що започаткували відродження української літератури: Котляревський, Куліш, Квітка-Основ'яненко? Хто відродив українську ідею, як не дворянин: Бантиш-Каменський, Антонович, Костомаров? Чи не під іх впливом виростав, як державник, Тарас Шевченко? Чи не фундували в Львові Наукове Товариство ім. Шевченка, Видавництво "Лідо" /найважніші фактори нашого відродження/ дворяни Михорадови-чі з родини Скоропадських? Чи не козацька старшина, ті ж таки дворяне, як пише В.Липинський, були більшими "мазепинцями", ніж сам Мазепа, були душою акції за відокреєлення України від Москви, а завелили справу, як-раз такі, як автор, і за Мазепи і за Гетьмана Павла?

Шо то вже за народ такий, ті українці, скаже чужинець, прочитавши "твір" Чапленка, коли його єліта складається з самих дурнів і лакуз, що не мають ніякої поваги ні до Батьківщини, ні до самих себе і хто то вигадав, що вони є щось інше, а не москалі?

А в тім чужі пани, представники червоної Москви та й Чухнови, прочитають його не тільки з "благодарностю", а й не без "удовольствія". Бо кому ж не приємні з посвятою ще й реверанс?

Хіба не приємно москалям почути з уст самого українця, п. Чапленка, що з "хама не буде пана" - , що справжніми панами з культурним смаком і потребами є лише москалі, а "холди" - ніколи...?

Устами одного з персонажів про українця-офіцера автор каже: "не плач, душко, він би тебе малоросійськими галушкими годував, хоч би й багатий був!..". Це ж про офіцера із дворянів що вже автор думає про тих українських старшин, що походять не із дворян?...

Автор може сподіватись, що у чужих панів за "залізною завісой" та і у білих - у Чухнович-його "комедія" напевне на сцену попаде, але всі ті, що не позбавлені національної самоповаги й крові - режисери-українці - ніколи не поставлять, та чи й дочитають...

Зміст:

	Ст.
1. Народження ІУ Універсалу.	5.
2. Із спогадів Архів К.-та.	8.
3. Королівське весілля - народові радості.	12.
4. До Св. Синоду УМПЦ. Парафіяльна Рада Св.-Покровської Церкви в Зальцбурзі.	13.
5. Митрополит Кир-Андрей і хиди. В. Світлович.	18.
6. Скарбниця традиції. В. Б...Ч.	21.
7. Послуга чужим панам. С. В...Г.	27.

Від Ред. Клубу:

Все коштовне з цієї, улюблених та грозові передавки
просимо надімати виключно на адресу:

Лінцбург 3, Schliessfach 4, P. Rohassij

Редакція.